

Z konferencji rozbrojenowej w Waszyngtonie

BRONISŁAW D. KUŁAKOWSKI

PRZEWODNICTWO STANÓW ZJEDNOCZONYCH W WALCE O POKÓJ

Demokratyzacja obrad po rzućeniu projektu ograniczenia zbrojeń na morzach

ZDECYDOWANE STANOWISKO SEKRETARZA STANU HUGHESA ZAPOWIADA WIELKIE ZMIANY W POLITYCE MIĘDZYNARODOWEJ

WASHINGTON, D. C.

Konferencja waszyngtońska stała się dzięki amerykańskiej otwartości dyplomacji prawdziwym polem walki, o pokój, o Europę, o przyszłość. Amerykańscy politycy i kanadyjscy spoglądali się, że propozycja Ameryki skończy się taką samą bezwiedną gadaniną, jak smutnej pamięci Konferencja Ambasadorów w Lozanie i Londynie w czasie wojny bałkańskiej. Wszystkie państwa przygotowywały się wówczas do wojny, używając hasła uspokojenia Bałkanów do gorącego wykańczania zbrojeń. Gdy więc zbrojenia były dokonane, politycy sami, mimo że na Bałkanach wszystko było do pokonanych zwycięstw.

Inaczej w Waszyngtonie. Ameryka nie chce wojny. Nie chce zaborów. Chce bezpiecznie pracować. Nie może więc bezczelnie swego narzucić na świat, pogodzić się w błotnistym wieju europejskiej dyplomacji. Ma wstręt do obłudnych rezerw. Chce czynu. Wyrażnie zapowiedział czyn ten pan Hughes i ZAPOWIEDAŁ SWĄ POPARŁ, tak absolutnie niepodważalnym i UDERZENIEM PIĘSI W STÓŁ, że siedzący przy nim zinnal powstanie stanu. Europejskie państwa, które nie potępiły przysięgi swych państw, przekształciły się w potęgę, dążącą do wojny. A głosowi podniesionemu na konferencji Stanów Zjednoczonych zawtórowały nagle i głośno głosy senatorów i deputowanych. Widnia prawodawstwa Ameryki poparła władzę wykonawczą bezwzględnie, całkowicie, przez powstanie nagłe i okrzyki i oklaski.

W dniu 12 listopada ostateczne przesunięcie się osrodka politycznej działalności białej rasy z Europy do Ameryki, z Atlantyku, który się stał drugą stroną Oceanu Śródziemnego, na Pacyfik. I tam, na drugiej stronie Oceanu Spokojnego zbudowano się także z marzeń.

Dziwna to była, niezapomniana scena. Wyprostowany, jak żołnierz przed atakiem, sekretarz stanu Ameryki powiedział okiem po sali i nagle, głośnie, śmiało, sięgającym do najdalszych zakątków wielkiej sali zaczął wyliczać pancerniki, krążowniki i inne okręty wojenne, które winny zniszczyć i zatopić w głębokich kościach morskich Ameryki, Włochy, Japonia. Zapowiedział zupełne zaprzestanie wszelkiej budowy okrętów wojennych przez lat dziesięć. Nakreślił plan prośby, jasny i kategoryczny. Nie tyle proponował, co narzucał. Rozwiniął myśl, zapowiedziałą przez prezydenta w mowie jego wczoraj, że gwarantuje, że suma, da, że od innych będzie ich wymagać bez względu. A jeśli Europa: Azja zgody swe nie da, wtedy...

Nie trzeba było domawiać. Każdy rozumiał, że na sali zjawia się potęga nieznaną ludzkości od czasów Rzymu. Każdy rozumiał, że pokój, niemożliwy do osiągnięcia drogą porozumienia, narzucał się jako za czasów rzymskich silnie nieprzemogłym. Po pokoju rzymskim, trwającym przez dwadzieścia wieków lat dwadzieście nieprzerwanie, następował pokój amerykański, Pax Romana i Pax Americana.

Patrzył w oczy pana Hughesowi filozof zwątpienia, pan Balfour, ten sam, co w roku 1917 w tym samym Waszyngtonie starał się przeczołgać prezydenta Wilsona, że wkręcał Polskę, tej „trzesieńki” (medley) narodowości wszelkiej jest niemożliwym, a jej zupełnie fatalnym będzie oddanie Gdańsku. Polacy, gdyż roznieśli to biedne Prusy, codziennie wówczas topićce angielskich wojen, subsumowali, na dwie połowy. Szukał w oczach pana Hughesa śladu swych moralnych wątpliwości i nie znalazł. W oczach starych przedstawiciela Egzekutywy Wielkiej Republiki Zachodu nie było wątpliwości żadnej. Była pewność, że sto dziesiątce milionów amerykańskich stanów za nim, jak jeden mąż i poprzez majtkami swymi, wywołaną pracę i ofiarę z życia zamierzającą przez Amerykę narzucenie pokoju światu, chociażby na to potrzebna była użyć siły. Gdy z galerii rozległy się okrzyki senatorów i deputowanych, gdy państwo amerykańskie wolało, gdy dziennikarze amerykańscy ze swych krzesel zerwali się nagle i entuzjastycznie poparli projekt swego drogiego z kole w znaczeniu urzędniczym, pan Balfour powiódł po sali wzrokiem nędznym, i pokręcił się za dumie.

Wskazawszy głowę w ramiona, przywrócić swą oczy, utkwili w twarz pana Hughesa admirał Biełzy, deszcz z niezdolności, które prawde wiedzieć może, zwycięzca z pod Jutlandu. Kto wie, co myśli. Może w tej chwili widnia znikała jak w szachach ruchomych. „fading out”, widnia inne, wymarzone, niezapomniane już, bitwy zwycięskie, z innymi może przeciwnikami...

(Ciąg dalszy na stronie 4-5)

Anglia godzi się na projekt rozbrojenia

JAPONIA ZMIENI SWĄ POLITYKĘ WZGLĘDEM CHIN

Pójdzie za przykładem Stanów Zjednoczonych i będzie dążyć do otwarcia

WASZYNGTON, 15 listopada. — Otwarte wystąpienie przedstawicieli Stanów Zjednoczonych na konferencji ograniczenia zbrojeń spowodowało niespodziewane nastąpienie.

Japonia idąc za przykładem Ameryki nosi się z zamiarem wywołania na stół tajemnic polityki w stosunku do Chin, Japonia ma ogłoszono publicznie zmianę dotychczasowego kierunku politycznego względem Chin, co przyczyni się do ostatecznego rozwiązania przeciwstawienia pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Japonią na oceanie Spokojnym.

Wobec takiego obrotu rzeczy praca konferencji rozbrojenia w dniu dzisiejszym wystąpienie Stanów Zjednoczonych zostanie niezmierznie uproszczona i ułatwiona.

Wobec tego, że Stany Zjednoczone i Anglia na ladzie praktycznej, że są rozbrojenie — pozostała do rozbrojenia się jeszcze trzy państwa: Francja, Włochy i Japonia.

Najważniejszą jednak sprawą są ograniczenia zbrojeń — morskich i jeżeli te zostaną pomyślnie przeprowadzone zgodnie z propozycjami Stanów Zjednoczonych, rozbrojenie lądowe zostanie ukończono bez większych trudności.

Rewizje i aresztowania w Lwowie

LWÓW, 30 października. — Dzisiejsza urzędowa „Gazeta Lwowska” w nadzwyczajnym wydaniu donosi:

Dziś w niedzielę o godzinie 12-jej w południe oddział policyjny państwowy otoczył pałac katedry św. Jura i przysięgał na imię budynku i na dany znak wkroczył do budynku, w którym mieszkają kanonicy ruscy. W budynku tym, gdzie zwykle odbywa się zjazd egzaminu, zastano obywateli kongresu komunistycznego. W chwili, w której policyjne weszło do budynku, policyjne członkowie tajnego kongresu rzucili się na policyjne ze strony urzędników policyjnych padło na podłogę kilka strzałek, pozmieniając w dzień liczne wzięło do ręki. Aresztowano kilkadziesiąt osób z posteru członków zjazdu. Śledztwo wykazało, że kongres był planowany od dawna, a termin jego dokonania ustalono. Na kongres przybyli delegaci organizacji komunistycznych, ogólnie kierowanych spoczął w rękach ruskich. Podczas trwania kongresu nikt z uczestników nie miał prawa wychodzić poza obojętne zabudowań katedry św. Jura, w tym czasie prezydent zjazdu zaprzężył się w ofiarny zapasy żywności i trunków. W obradach brał udział członkowie tajnych organizacji ukraińskich, K. U. M. i „Woli”. Zwołano nadzwyczajny zjazd, w którym agenci policyjni. W chwili, gdy policyjne wchodziło do budynku katedry, na korytarzu przed wejściem do sali obrad stał na straż kłosa ruskich.

CHINY PRZEDSTAWIAJĄ SWOJE ŻĄDANIA I BOLĄCZKI NA KONFERENCJI ROZBROJENIOWEJ

DOMAGAJĄ SIĘ PRZYWRÓCENIA IM WSZYSTKICH PRAW ZWIERZCHNICZYCH I ZAGWANTANTOWANIA CAŁOŚCI TERYTORIUM

Zniesienie niesprawliwych traktatów i umów handlowych, które stawiają Chinę w rządzie państw uzależnionych.

WASZYNGTON, 15 listopada. — Delegacja chińska na konferencji rozbrojenia pod wodzą ambasadora chińskiego do Anglii Wellingtona Koo, ma przedłożyć konferencji rozbrojenia żądania naprawienia wyrządzonej Chinom krzywdy, od których zażądać będzie pokój na Dalekim Wschodzie. Najważniejsze z żądań chińskich brzmią jak następuje:

1) Chiny mają być pozostawione sobie samą dla przeprowadzenia swego własnego ocalenia gospodarczego przez rozwój swoich niezmiernych bogactw naturalnych.

2) Potęgi europejskie powinny zagwarantować terytorialną całość państwa chińskiego i dać zapewnienia bezpieczeństwa przeciw jakiegokolwiek napadzie ze strony innych państw i położyć koniec wymuszaniu dalszych koncesji ekonomicznych przez obce państwa.

3) Chiny powinny się cieszyć absolutną polityczną niezależnością i wolnością od zagranicznych wpływów.

Chiny jednak zgodne są na zmniejszenie nieco swych żądań, jeżeli byliby niemożliwością otrzymać tego, czego żądają. Przedstawiciel Chin w uzasadnieniu swych żądań oświadczył, że Chinom musi być przywrócone prawo kontroli nad wszystkimi kolejami oraz przywrócona wolność nakładania cla na towary zagraniczne. Chiny znajdują się obecnie w jarmie ekonomicznym nałożonym przez państwa zagraniczne za pośrednictwem koncesji, które zostały wprost na Chinach wymuszone przez wielkie państwa. Jeżeli Chiny nie będą mogły być zwolnione przez konferencję rozbrojenia od wymuszonych koncesji, to na przyszłość musi być połączony koniec wszelkim wymuszaniom od Chin przez państwa zagraniczne takich nadeń, któreby ograniczały zwierzchnictwo prawa Chin.

W EUROPIE JEST 2,800,000 PRAWDZIWYCH BOLSZEWIKÓW

W Rosji 500,000, Niemczech 360,000, Czechach 350, 000, Francji 130,000, Norwegii 97,000 Włoszech 70,000

RYGA, 15 listopada. — Organ bolszewickiego rządu rosyjskiego „Pravda” ogłasza, że w Europie istnieje 51 politycznych organizacji bolszewickich mających 2,800,000 zwolenników. Na pierwszym miejscu stoi Rosja z 500 tysiącami zwolenników bolszewickich, Niemcy 350 i Niemcy, Czechy 350 tysiącami, Francja 130 tysiącami, Norwegia 97 tysiącami i Włochy 70 tysiącami.

Organizacja międzynarodowej młodzieży bolszewickiej liczy 800 tysięcy. Bolszewicka Międzynarodówka wydaje 351 ism perjodycznych.

KOLEJE W STANACH WSCHODNICH OGŁASZAJĄ KOLEJARZOM 10% ZNIŻKI

Przy tej okazji zostaną zmienione dotychczasowe przepisy pracy

NEW YORK, 15 listopada. — Zarządy wschodnich linii kolejowych ogłosiły dzisiaj swoim pracownikom 10 procent zniżki dotychczasowej zapłaty oraz zawiadomili ich o zmianie dotychczasowych przepisów pracy.

Celem ogłoszonej zniżki jest wprowadzenie dalszych oszczędności w komunikacji kolejowej.

Zawiadomienie o zniżce zostało rozesłane przez zarządy kolejowe do wszystkich przewodniczących organizacji pracowników kolejowych.

Zawiadomienie to brzmiało jak następuje:

„Aby uczynić zadość ogólnym i stanowczym domaganiom zniżenia opłat kolejowych za przejazd i przewóz zarządy wschodnich linii kolejowych zamuszone są wprowadzić pewne sprzyjające zmiany w gospodarczych warunkach personelu kolejowego i w tym celu zarządy kolejowe ogłaszają 10 procent zniżki dla wszystkich pracowników kolejowych z pewnymi zmianami warunków pracy na korzyść pracowników kolejowych. Dla wprowadzenia w życie tego planu zostanie zwołana konferencja przedstawicieli pracowników kolejowych z przedstawicielami zarządów kolejowych i data tej konferencji zostanie naznaczona po porozumieniu się obydwu interesowanych stron.

FRANCJA I WŁOCHY ZA OGRANICZENIEM SIŁ MORSKICH

Gotowe nie budować wielkich okrętów wojennych przez 10 lat

WASZYNGTON, 15 listopada.

Premier Briand i senator Schanzer, przewodniczący włoskiej delegacji rozbrojeniaowej od

byli wczoraj narażeni, na które postanowili zgodzić się na propozycję sekretarza Hughesa, nie budowania przez 10 lat okrętów wojennych. Co do zmniejszenia części już istniejącej floty morskiej, ani Francja ani Włochy nie są objęte propozycją sekretarza Hughesa, albowiem stają daleko poza Anglią, Stanami Zjednoczonymi i Japonią co do liczby wielkich okrętów wojennych, których część według propozycji sekretarza Hughesa powinna ulec zniszczeniu.

Z drugiej strony zwolennicy niarki i wady przypuszczają, że przez zmniejszenie floty angielskiej, amerykańskiej i japońskiej do połowy podwyższy się flota francuskiej i włoskiej do poważnego stopnia co ma niewątpliwie znaczenie w przyszłym ustosunkowaniu sił morskich.

Groźba nowej rewolucji w Petrogradzie

HELSINGFORS, 15 listopada.

Robotnicy w Petrogradzie są bliscy wywołania nowej rewolucji z powodu nowego kierunku politycznego rządu względem interesów klasy robotniczej. Robotnicy domagają się rozdawania nadal racji żywnościowych, które rząd przestał wydawać w zeszłym miesiącu i wypłaty pensji za trzy miesiące wstecz.

Mężczyźni i kobiety, którzy przetrwali dotychczas jako służądoma do życia i mieszkani, domagają się wynagrodzenia za pracę ogroź życia i mieszkania.

Żołnierze otoczyli jedną z fabryk i wymordowali przywódców robotników, ponieważ nie chcieli pracować dopóki nie otrzymają zapłaty za trzy miesiące wstecz.

EXTRA!

Lloyd George godzi się na projekt Stanów Zjednoczonych ograniczenia zbrojeń

WASZYNGTON, 15 listopada. Premier Lloyd George przesłał dzisiaj przewodniczącemu angielskiej delegacji rozbrojeniaowej Balforowi następujący telegram:

„Rząd angielski szlechę z wielkim zadowoleniem przedstawił otwarcie konferencji rozbrojeniaowej i z całego serca zgadza się na pańską opinię, że przemówienie wygłoszone przez pana Har- dinga i sekretarza stanu Hughesa było bardzo śmiałym i stanowczym wielkim zwycięstwem nad niewolniami pełnymi nieograniczonych możliwości.

Nie nie może świadczyć lepszemu o pomyślnym wyniku konferencji. Proszę przesłać im o bydwom nasze najszersze gratulacje.

PREZYDENT HARDING OGŁOSIŁ STAN POKOJU POMIĘDZY STANAMI ZJEDNOCZ. A NIEMCAMI

Proklamacja pokoju z Austrią i Węgrami zostanie ogłoszona wkrótce

PRZEPISY WOJENNE TRACĄ MOC OBOWIĄZUJĄCĄ — STOSUNKI POKOJOWE NAWIĄZANE Z CHWILĄ WYMIANY DOKUMENTÓW

WASHINGTON, 15 listopada. — Pokój pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Niemcami został formalnie proklamowany dzisiaj przez prezydenta Hardinga i stan wojenny istniejący pomiędzy Ameryką a Niemcami od 6-go kwietnia 1917 roku został niesiony przez wymianę proklamacji, którą prezydent Harding podpisał dzisiaj o godzinie 2:30 popołudniu.

Następnym krokiem w przywróceniu pokoju z innymi państwami, z którymi Stany Zjednoczone prawnie jeszcze są w stanie wojny, jak z republiką Austrii i Węgrami będzie ogłoszenie proklamacji ogłaszającej stan pokoju z republiką Austrii i państwem Węgry.

Z chwilą ogłoszenia proklamacji przywracającej pokój z Niemcami wszystkie przepisy wojenne, jak prawo o szpiegostwie i prowadzeniu handlu z wrogiem, tracą swoją moc obowiązującą. Ostatecznym następstwem przywrócenia stanu pokojowego będzie zatwierdzenie względnie amnestii osób winnych przekroczenia praw wojennych prawa przeciw-spiegowskiego i prowadzenia handlu z wrogiem.

Sprawa Debsa, skazanego na 10-letnie więzienie za przekroczenie prawa przeciw-spiegowskiego będzie załatwiona po przywróceniu stosunków pokojowych pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Niemcami.

WĘGRZY PRAGNĄ ZAWRZEĆ ZGODĘ Z RUMUNJĄ

WYRZEKAJĄ SIĘ PLANÓW ZEMSTY NA SWOICH WROGACH

Pragną mieć króla z dynastji bułgarskiej

WIEDEN, 14 listopada. — Ażby nie pozwolił na wzmaganie się dalszej izolacji, w jakiej się znalazło państwo węgierskie. skutkiem zamachu stanu Karola Habsburga, rząd i naród węgierski postanowili zawrzeć pokój z jednym z dotychczasowych wrogów Rumunji. Zdjście się, że podubek pokój rumuńsko-węgierski było zawarcie politycznej umowy pomiędzy Polską i Czechosłowacją.

Naród węgierski nosi się z zamiarem powołania na tron węgierski księcia Cyryla bułgarskiego.

SPRAWA POKOJU IRLANDJI Z ANGLJĄ STANĘŁA NA MARTWYM PUNKCIE

WYJAZD LLOYD GEORGE'A NA KONFERENCJĘ OGŁOSZENIOWĄ ZNOWU ODŁOŻONY

LONDON, 15 listopada. — Gabinet Lloyd'a George'a odrzucił żądania rządu prowincji Ulster pozostawiając furtkę do prowadzenia dalszych rokowań. Wobec tego irlandzko-angielskie rokowania pokojowe utknęły na martwym punkcie. Następnym wypadkiem w sprawie irlandzko-angielskich rokowań będzie odpowiedź rządu prowincji Ulster na odrzucenie przez Anglię jego warunków odnośnie użycia stosunku politycznego prowincji Ulster do Polubniei, Irlandji.

Wobec tego obrotu rzeczy z zamiarem powołania na konferencję rozbrojeniaową znowu został odłożony aż do chwili zmiany stanowiska rządu prowincji Ulster, co jest względem wobec uporu separatystów irlandzkich. Wrazie dalszego trwania utęsknionych przy swoich żądaniach Lloyd George odważy się na krok radykalny — rozżalenie parlamentu i przeprowadzenie nowych wyborów, pod hasłem zawarcia ostatecznego pokoju pomiędzy Irlandją i Anglią.

Strajk 1,000 robotników w dystylnach w Bayonne, N. J.

RAYONNE, N. J., 15 listopada. Robotnicy zatrudnieni w dystylnach Tide Water Co. w Bayonne wyzyli na strajk z powodu ogłoszenia przez zarząd fabryki 25 procent zniżki dotychczasowej zapłaty. Ogólna liczba robotników zatrudnionych w Tide Water Co. dochodzi do 2,200 i tej liczby 1,000 porzuciło pracę.

S. P. MARJA SZELIGOWA po krótkich cierpieniach zmarła dnia 14-go b. m. W smutku pogrzebnym mają udział krewni, znajomi i przyjaciele na obrzęd pogrzebowy, który odbędzie się we czwartek dnia 17-go b. m. o godzinie 10-jej rano, w zabytku pogrzebowym Wolina, 123, siódmą ulicą w New Yorku.

